

Filosofia 1.gaiaa

JAKINTZA MOTAK

Jakintza arrunta: Eguneroko bizitzan oinarritzen da. Adibidez: Guk idazten dugu, txikitari ikasi genuelako, jakintza hori badaukagu. Ez da sistematikoa, aurreiritziz eginga dago. Jakintza honetan ez dakigu gauzen zergatia.

Jakintza zientifikoa: Jakintza mota hau gauzen zergatiak azaltzen ditu. Sistematikoki antolatua dago. Jakintza zientifiako eta jakintza filosofikoa bereizten dira bi elementu hauengatik:

1. Esperientzioaren bidezko esperientzia.
2. Errealitatea ikertzeko matematika erabiltzea.

Bi elementu hauek osatzen dute metodologia zientifikoa, legeak eta hipotesiak erabiliz.

Jakintza teknikoak: Helburua hainbat gauza nola egiten diren jakitea da, eta zientziak egiten duten bezala mundua kontrolatu. Jakintza zientifikoa eta jakintza teknikoak elkarri laguntzen diote. Jakintza teknikoak aurkikuntza berriak egitera bultzatzen dio, eta zientziak teknikarik gabe ez lituzke aurrerapenik egingo.

Jakintza filosofikoa: Galdera filosofiko bat egitean, erantzun guztiek ikuspegi bat osatzen dute. Pentsalariak ikuspegi multzo horietatik abiatuta aleginduko dira errealitatea ulertzen. Esperientzia filosofikoa pentsatuz lortzen da. Filosofatzea pentsatzea da. Galderak egiten ditu arrazoimena erabiliz, zorrotasunez eta justifikazio batekin.

Jakintza artistikoa: Jakintza honetan gauzak kontrolatzen dira, eta errealitatea nolakoa den erabiltzen da. Hainbat pelikulak bizitza kontatzen dute, bere erara adibidez.

Erlijio-jakintza: Jakintza mota hau jainkoen gauzei buruzkoa da. Abideak erlijioak dira: Kristauek, musulmanak... etab.

JAKINTZA ZIENTIFIKOAREN METODOAK

*Zientzia formalen metodoak:

Premisak: enuntziatuak

A--B A--B

A Dedukzio logikoa B Dedukzio ez logikoa

B A

koherentea: kontraesanik ez daukana. Zientzia formalek dedukzioa darabilte. Dedukzioa: Arrazoiketa-prozesuak. Indukzioa: Dedukzioaren kontrako prozesua. Kasu partikularretatik ondorio bat ateratzea da.

***Natura- zientzien metodoak:** Indukzio bidezko egiaztapenak kasu partikularretatik ondorio bat metodo hipotetiko deduktiboa.

***Indukzio- bidezko egiaztapenak:** Esperientziak eman digu aukera ondorio bat ateratzeko: Indukzio bideak: Beheak beltzak dira.

Bi indukzio mota: Indukzio osoa eta Indukzio ez osoa edo zatikatuta.

***Metodo hipotetiko deduktiboa:** Hiru maila: 1. Protokoloen enuntziatuak. 2. Legeak. 3. Teoriak. Orokorra, kasu guztietan aplikatu daitekeena enuntziatu unibertsalak dira. Enuntziatu unibertsalak hipotesiak baino ez dira hasieran, gero hipotesiak utzi eta legeak bihurtzen dira, esperientziaren laguntzaz. Metodo hipotetiko deduktibo pauso:

1. Abiapuntua: Fenomenoa behatu.
2. Hipotesiak planteatu.
3. Azalpena, eta gero azalpen hori matematikoki azaltzea da. Aurreikuspen bat egitea, hau da, predikzio bat.
4. Hipotesiak berretsi egiten dira eta ez eztatzen. Zientzia behin behinekoa da, ez behin betikoa (Teoriak mugatuak dira).
5. Batzuk legeak bihurtuko dira, balio orokorra eman zaielako.